

**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ» НАПН УКРАЇНИ

***РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОЛОГІЯ ЛІДЕРСТВА
ТА УПРАВЛІННЯ КОМАНДОЮ»***

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	С4 «Психологія»
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма	Психологія
Мова навчання	Українська

**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

**Білоцерківського інституту неперервної
професійної освіти**

«25» червня 2025 року протокол № 6

Введено в дію наказом директорки

**Білоцерківського інституту неперервної
професійної освіти**

від «26» червня 2025 року № 01-01/19-О.Д.

**Директорі
ОСВІТИ**

Вікторія СИДОРЕНКО

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОЛОГІЯ ЛІДЕРСТВА ТА УПРАВЛІННЯ КОМАНДОЮ»**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

С «Соціальні науки, журналістика,
інформація та міжнародні відносини»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

С4 «Психологія»

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Другий (магістерський)

**Освітньо-професійна
програма**

Психологія

Мова навчання

Українська

Біла Церква 2025

Робочу програму з навчальної дисципліни «**Психологія лідерства та управління командою**» складено відповідно до навчального плану освітньо-професійної програми «Психологія» спеціальності С4 «Психологія» галузі знань «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти та з врахуванням вимог стандарту вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія для другого (магістерського) рівня вищої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 24 квітня 2019 року № 564).

Робочу програму розроблено на основі «Положення про робочу програму навчальної дисципліни у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти».

Автор-укладач робочої програми:

Клочко Алла Олексіївна, доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки, психології та менеджменту.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри
педагогіки, психології та менеджменту
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
(протокол № 6 від 03 червня 2025 р.)

Рекомендовано на засіданні Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та
якості вищої освіти
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
(протокол № 9 від 13 червня 2025 р.)

Затверджено Вченою радою
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
(протокол № 6 від 25 червня 2025 р.)

Завідувач кафедри
педагогіки, психології та
менеджменту

Юлія ГЕРАСИМЕНКО

Гарант ОП «Психологія»
доктор психологічних
наук, доцент

Алла КЛОЧКО

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	6
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЯ ЛІДЕРСТВА ТА УПРАВЛІННЯ КОМАНДОЮ»	8
5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	10
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	11
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	14
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	16
9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	17
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	18
11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ І ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	20
12. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ІЗ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЯ ЛІДЕРСТВА ТА УПРАВЛІННЯ КОМАНДОЮ»	20
13. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	24

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 5	Галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»	Обов'язкова
		<i>Рік підготовки:</i>
Загальна кількість академічних годин – 150	Спеціальність С4 «Психологія»	1
		<i>Семестр</i>
		2
		<i>Лекції</i>
	Другий (магістерський) рівень вищої освіти	10 год.
		<i>Практичні</i>
		10 год.
		<i>Самостійна робота</i>
		130 год.
		Підсумковий контроль: екзамен

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Психологія лідерства та управління командою» є формування у здобувачів вищої освіти цілісної системи системи теоретичних знань і практичних умінь у галузі психології лідерства та командної взаємодії; оволодінні сучасними концепціями лідерства, технологіями формування і розвитку ефективних команд, інструментами мотивації, асертивної комунікації та управління конфліктами; розвитку лідерських компетентностей, емоційного інтелекту та резильєнтності; формуванні здатності здійснювати психологічний супровід команди в умовах змін, невизначеності та організаційних викликів.

Завдання навчальної дисципліни: сформувати у здобувачів ґрунтовне розуміння психологічних механізмів лідерства, влади та групової взаємодії; розвинути практичні навички управління командою, фасилітації групових процесів і конструктивного вирішення конфліктів; виробити здатність застосовувати сучасні моделі мотивації та зворотного зв'язку в реальних організаційних контекстах; забезпечити оволодіння стратегіями профілактики вигорання, збереження психологічного ресурсу лідера та підтримки командної ефективності.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен **знати:**

психологічну природу лідерства, основні теорії та сучасні концепції лідерської поведінки;

особистісний профіль лідера: компетентнісні, емоційні та характерологічні складові;

стилі лідерства та критерії їх ситуативного вибору в умовах сучасних організацій;

психологічні механізми влади, впливу та формування довіри у команді; закономірності формування, розвитку та функціонування ефективних команд;

принципи асертивної комунікації та технології конструктивного зворотного зв'язку;

психологічну природу командних конфліктів, їх динаміку та стратегії управління;

сучасні теорії та моделі мотивації персоналу і практичні інструменти їх застосування;

феномен емоційного вигорання лідера і команди, методи його профілактики та подолання;

стратегії лідерської поведінки в умовах організаційних змін і невизначеності.

уміти:

застосовувати сучасні концепції лідерства для аналізу реальних управлінських ситуацій;

визначати власний лідерський стиль і гнучко адаптувати його до потреб команди та контексту;

будувати ефективну асертивну комунікацію, надавати конструктивний зворотний зв'язок і управляти груповими обговореннями;

формувати і розвивати команду на різних стадіях її становлення, підтримувати згуртованість і синергію;

діагностувати командну динаміку, рольову структуру та міжособистісні процеси у групі;

застосовувати стратегії конструктивного управління конфліктами та переговорного процесу;

розробляти та впроваджувати системи мотивації з урахуванням індивідуальних потреб членів команди;

розпізнавати ознаки вигорання у собі та команді і застосовувати інструменти енергетичного менеджменту;

здійснювати психологічний супровід команди в умовах змін, стресу та організаційної невизначеності.

Набуття компетентностей

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами.
- ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

Програмні результати навчання (ПР):

ПР 4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР 5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР 7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях, у тому числі іноземною мовою.

ПР 9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР 11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності, оцінювати їх ефективність.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЯ ЛІДЕРСТВА ТА УПРАВЛІННЯ КОМАНДОЮ»

Тема 1. Психологічна природа лідерства.

Поняття лідерства у психологічній науці: генеза терміну, сучасні визначення та дискусійні аспекти. Відмінність лідерства від керівництва та управління: порівняльний аналіз за критеріями джерела впливу, характеру взаємодії та психологічних механізмів. Класичні теорії лідерства: теорія рис, поведінкові теорії (стилі керівництва, моделі університетів), ситуативні підходи (рівні зрілості підлеглих, континуум лідерської поведінки). Сучасні концепції лідерства: трансформаційне та транзакційне лідерство, автентичне лідерство, служіннєве лідерство, розподілене лідерство. Лідерство в умовах високої невизначеності та мінливості середовища: нові вимоги до лідерських якостей і поведінки. Феномен неформального лідерства в організаційному контексті: умови виникнення та психологічні механізми

Тема 2. Особистісний профіль лідера.

Компетентнісний профіль сучасного лідера: когнітивні, емоційні, соціальні та вольові складові. Емоційний інтелект лідера: самоусвідомлення, саморегуляція, емпатія та соціальні навички як ключові компоненти ефективної лідерської поведінки. Резильєнтність як здатність зберігати ефективність в умовах тиску, стресу та невизначеності: психологічні механізми та чинники розвитку. Психологічна стійкість лідера: стресостійкість, адаптивність, стратегії подолання труднощів. Автентичність як основа лідерської ідентичності: узгодженість цінностей, поведінки та самопрезентації. Взаємозв'язок особистісних якостей лідера та ефективності команди.

Тема 3. Стилі лідерства та їх ситуативна ефективність в умовах сучасних організаціях.

Класифікація стилів лідерства: авторитарний, демократичний, ліберальний — психологічний зміст, переваги та організаційні наслідки кожного. Ситуативне лідерство: рівні розвитку підлеглих і відповідні лідерські стратегії — директивна, наставницька, підтримувальна, делегувальна. Трансформаційне лідерство як стиль натхнення та розвитку: ідеалізований вплив, надихальна мотивація, інтелектуальна стимуляція, індивідуалізована увага. Адаптивне лідерство в умовах організаційних змін: гнучкість стилю, діагностика ситуації, вибір стратегії впливу. Гендерний аспект лідерства: стереотипи, реальні відмінності у лідерській поведінці та їх вплив на сприйняття лідера командою.

Тема 4. Лідерство і влада: психологічні механізми впливу, авторитету та довіри.

Поняття влади в організаційному контексті. Психологічні механізми соціального впливу: переконання, навіювання, наслідування, маніпуляція — межі етичного застосування в лідерській практиці. Авторитет лідера: складові, умови формування, психологічні чинники підтримки та руйнування. Довіра як фундамент лідерської взаємодії: психологічні детермінанти довіри, її рівні та

способи відновлення після кризи. Деструктивні прояви лідерства: ознаки, організаційні наслідки та механізми профілактики.

Тема 5. Команда як соціально-психологічний феномен: структура, типологія та умови ефективності.

Поняття команди: відмінність від групи, робочого колективу та проектного об'єднання за критеріями взаємозалежності, спільної мети та відповідальності. Типологія команд: функціональні, міжфункціональні, самокеровані, віртуальні, гнучкі проектні команди — специфіка та умови ефективності кожного типу. Структурні характеристики команди: рольовий розподіл, групові норми, статусна ієрархія, рівень згуртованості. Психологічні умови командної ефективності: спільна мета, взаємодоповнюваність компетентностей, відкрита комунікація, колективна відповідальність. Психологічна безпека команди: поняття, чинники формування, вплив на інноваційність, якість рішень та результативність.

Тема 6. Психологія формування та розвитку команди.

Стадії розвитку команди. Технології командоутворення: цілі, формати проведення, критерії ефективності; відмінність між розважальним і розвивальним командоутворенням. Діагностика командної динаміки: методи оцінювання згуртованості, рольової структури та комунікативних патернів. Розвиток команди через навчання та зворотний зв'язок: взаємне наставництво, командна рефлексія, аналіз досвіду після завершення завдання. Специфіка управління віртуальними та розподіленими командами: психологічні виклики дистанційної взаємодії та інструменти їх подолання.

Тема 7. Асертивна комунікація та зворотний зв'язок у командній взаємодії.

Асертивність як психологічна компетентність лідера: поняття, відмінність від агресивності та пасивності, компоненти асертивної поведінки. Техніки асертивної комунікації: «Я-висловлювання», техніка поетапного опису ситуації та бажаного результату, техніка повторення позиції, техніка часткової згоди. Активне слухання як інструмент лідера: рівні слухання, техніки перефразування, відображення емоцій, уточнення та резюмування. Зворотний зв'язок у командній взаємодії: функції, принципи конструктивності, моделі описового зворотного зв'язку на основі ситуації, поведінки та наслідків. Публічна комунікація лідера: структура переконливого виступу, управління аудиторією, робота із запереченнями та складними запитаннями.

Тема 8. Конфлікти в команді: психологічна природа, динаміка та стратегії управління.

Психологічна природа організаційного конфлікту. Динаміка конфлікту: стадії розгортання, механізми ескалації та деескалації, точки втручання лідера. Стратегії поведінки в конфлікті: суперництво, співробітництво, компроміс, уникнення, пристосування — психологічне обґрунтування вибору стратегії залежно від ситуації. Посередництво та фасилітація конфліктів лідером: роль нейтральної позиції, техніки переговорного процесу, робота з інтересами сторін. Профілактика деструктивних конфліктів: культура психологічної безпеки, норми зворотного зв'язку, управління різноманіттям у команді.

Тема 9. Мотивація членів команди.

Класичні теорії мотивації та їх актуальність для лідерської практики. Сучасні підходи до мотивації. Індивідуальні відмінності в мотивації: діагностика мотиваційного профілю членів команди та диференційований підхід лідера. Практичні інструменти мотивації. Мотивація в умовах невизначеності та кризи: підтримка залученості та збереження продуктивності команди.

Тема 10. Емоційне вигорання та енергетичний менеджмент лідера і команди.

Емоційне вигорання як психологічний феномен. Діагностика вигорання: методи виявлення ранніх ознак у себе та членів команди; відмінність між втомою, вигоранням і депресією. Енергетичний менеджмент лідера: управління власним ресурсом у фізичному, емоційному, ментальному та ціннісному вимірах. Стратегії профілактики вигорання: встановлення психологічних меж, відновлювальні практики, психологічне відсторонення від роботи у позаробочий час, режим відновлення. Культура організаційного благополуччя як відповідальність лідера: умови збереження ресурсності команди, психологічна підтримка в умовах тривалого стресу та невизначеності.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів, тем	Усього	Кількість годин			
		Заочна форма			Самостій на робота
		Лекції	Практичні	Семінарські	
Тема 1. Психологічна природа лідерства		2			
Тема 2. Особистісний профіль лідера			2		20
Тема 3. Стили лідерства та їх ситуативна ефективність в умовах сучасних організаціях		2			
Тема 4. Лідерство і влада: психологічні механізми впливу, авторитету та довіри			2		20
Тема 5. Команда як соціально-психологічний феномен: структура, типологія та умови ефективності		2			20
Тема 6. Психологія формування та розвитку команди			2		
Тема 7. Асертивна комунікація та зворотний зв'язок у командній взаємодії		2			20

Тема 8. Конфлікти в команді: психологічна природа, динаміка та стратегії управління			2		20
Тема 9. Мотивація членів команди		2			10
Тема 10. Емоційне вигорання та енергетичний менеджмент лідера і команди			2		
Разом	150	10	10		130

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть годин
<p>Тема 1. Психологічна природа лідерства. Поняття лідерства у психологічній науці: генеза терміну, сучасні визначення та дискусійні аспекти. Відмінність лідерства від керівництва та управління: порівняльний аналіз за критеріями джерела впливу, характеру взаємодії та психологічних механізмів. Класичні теорії лідерства: теорія рис, поведінкові теорії (стили керівництва, моделі університетів), ситуативні підходи (рівні зрілості підлеглих, континуум лідерської поведінки). Сучасні концепції лідерства: трансформаційне та транзакційне лідерство, автентичне лідерство, служіннєве лідерство, розподілене лідерство. Лідерство в умовах високої невизначеності та мінливості середовища: нові вимоги до лідерських якостей і поведінки. Феномен неформального лідерства в організаційному контексті: умови виникнення та психологічні механізми.</p>	2
<p>Тема 3. Стили лідерства та їх ситуативна ефективність в умовах сучасних організаціях. Класифікація стилів лідерства: авторитарний, демократичний, ліберальний — психологічний зміст, переваги та організаційні наслідки кожного. Ситуативне лідерство: рівні розвитку підлеглих і відповідні лідерські стратегії — директивна, наставницька, підтримувальна, делегувальна. Трансформаційне лідерство як стиль натхнення та розвитку: ідеалізований вплив, надихальна мотивація, інтелектуальна стимуляція, індивідуалізована увага. Адаптивне лідерство в умовах організаційних змін: гнучкість стилю, діагностика ситуації, вибір стратегії впливу. Гендерний аспект лідерства: стереотипи, реальні відмінності у лідерській поведінці та їх вплив на сприйняття лідера командою.</p>	2
<p>Тема 5. Команда як соціально-психологічний феномен: структура, типологія та умови ефективності. Поняття команди: відмінність від групи, робочого колективу та проектного об'єднання за критеріями взаємозалежності, спільної мети та відповідальності. Типологія команд: функціональні,</p>	2

міжфункціональні, самокеровані, віртуальні, гнучкі проєктні команди — специфіка та умови ефективності кожного типу. Структурні характеристики команди: рольовий розподіл, групові норми, статусна ієрархія, рівень згуртованості.	
<p>Тема 7. Асертивна комунікація та зворотний зв'язок у командній взаємодії.</p> <p>Асертивність як психологічна компетентність лідера: поняття, відмінність від агресивності та пасивності, компоненти асертивної поведінки. Техніки асертивної комунікації: «Я-висловлювання», техніка поетапного опису ситуації та бажаного результату, техніка повторення позиції, техніка часткової згоди. Активне слухання як інструмент лідера: рівні слухання, техніки перефразування, відображення емоцій, уточнення та резюмування.</p>	2
<p>Тема 9. Мотивація членів команди.</p> <p>Класичні теорії мотивації та їх актуальність для лідерської практики. Сучасні підходи до мотивації. Індивідуальні відмінності в мотивації: діагностика мотиваційного профілю членів команди та диференційований підхід лідера.</p>	2

6.2. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
1	<p>Тема 2. Особистісний профіль лідера.</p> <p>Компетентнісний профіль сучасного лідера: когнітивні, емоційні, соціальні та вольові складові. Емоційний інтелект лідера: самоусвідомлення, саморегуляція, емпатія та соціальні навички як ключові компоненти ефективної лідерської поведінки. Резильєнтність як здатність зберігати ефективність в умовах тиску, стресу та невизначеності: психологічні механізми та чинники розвитку.</p>	2
2	<p>Тема 4. Лідерство і влада: психологічні механізми впливу, авторитету та довіри.</p> <p>Поняття влади в організаційному контексті. Психологічні механізми соціального впливу: переконання, навіювання, наслідування, маніпуляція — межі етичного застосування в лідерській практиці. Авторитет лідера: складові, умови формування, психологічні чинники підтримки та руйнування.</p>	2
3	<p>Тема 6. Психологія формування та розвитку команди.</p> <p>Стадії розвитку команди. Технології командоутворення: цілі, формати проведення, критерії ефективності; відмінність між розважальним і розвивальним командоутворенням. Діагностика командної динаміки: методи оцінювання</p>	2

	згуртованості, рольової структури та комунікативних патернів. Розвиток команди через навчання та зворотний зв'язок: взаємне наставництво, командна рефлексія, аналіз досвіду після завершення завдання. Специфіка управління віртуальними та розподіленими командами: психологічні виклики дистанційної взаємодії та інструменти їх подолання.	
4	<p>Тема 8. Конфлікти в команді: психологічна природа, динаміка та стратегії управління.</p> <p>Психологічна природа організаційного конфлікту. Динаміка конфлікту: стадії розгортання, механізми ескалації та деескалації, точки втручання лідера. Стратегії поведінки в конфлікті: суперництво, співробітництво, компроміс, уникнення, пристосування — психологічне обґрунтування вибору стратегії залежно від ситуації.</p>	2
5	<p>Тема 10. Емоційне вигорання та енергетичний менеджмент лідера і команди.</p> <p>Емоційне вигорання як психологічний феномен. Діагностика вигорання: методи виявлення ранніх ознак у себе та членів команди; відмінність між втомою, вигоранням і депресією. Енергетичний менеджмент лідера: управління власним ресурсом у фізичному, емоційному, ментальному та ціннісному вимірах. Стратегії профілактики вигорання: встановлення психологічних меж, відновлювальні практики, психологічне відсторонення від роботи у позаробочий час, режим відновлення. Культура організаційного благополуччя як відповідальність лідера: умови збереження ресурсності команди, психологічна підтримка в умовах тривалого стресу та невизначеності</p>	2

6.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
1	<p>Тема 2. Особистісний профіль лідера.</p> <p>Психологічна стійкість лідера: стресостійкість, адаптивність, стратегії подолання труднощів. Автентичність як основа лідерської ідентичності: узгодженість цінностей, поведінки та самопрезентації. Взаємозв'язок особистісних якостей лідера та ефективності команди.</p>	20
2	<p>Тема 4. Лідерство і влада: психологічні механізми впливу, авторитету та довіри.</p> <p>Довіра як фундамент лідерської взаємодії: психологічні детермінанти довіри, її рівні та способи відновлення після кризи. Деструктивні прояви лідерства: ознаки, організаційні наслідки та механізми профілактики.</p>	20

3	<p>Тема 5. Команда як соціально-психологічний феномен: структура, типологія та умови ефективності. Психологічні умови командної ефективності: спільна мета, взаємодоповнюваність компетентностей, відкрита комунікація, колективна відповідальність. Психологічна безпека команди: поняття, чинники формування, вплив на інноваційність, якість рішень та результативність.</p>	20
4	<p>Тема 7. Асертивна комунікація та зворотний зв'язок у командній взаємодії. Зворотний зв'язок у командній взаємодії: функції, принципи конструктивності, моделі описового зворотного зв'язку на основі ситуації, поведінки та наслідків. Публічна комунікація лідера: структура переконливого виступу, управління аудиторією, робота із запереченнями та складними запитаннями.</p>	20
5	<p>Тема 8. Конфлікти в команді: психологічна природа, динаміка та стратегії управління. Посередництво та фасилітація конфліктів лідером: роль нейтральної позиції, техніки переговорного процесу, робота з інтересами сторін. Профілактика деструктивних конфліктів: культура психологічної безпеки, норми зворотного зв'язку, управління різноманіттям у команді.</p>	20
6	<p>Тема 9. Мотивація членів команди. Практичні інструменти мотивації. Мотивація в умовах невизначеності та кризи: підтримка залученості та збереження продуктивності команди.</p>	10

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Для активізації навчального процесу здобувачів освіти в межах опанування дисципліни «Психологія лідерства та управління командою» застосовується комплексний підхід, який поєднує сучасні психолого-педагогічні технології, інтерактивні форми роботи та онлайн-інструменти.

На лекційних заняттях матеріал подається структуровано та логічно відповідно до змістових модулів дисципліни. Увага здобувачів освіти зосереджується на ключових поняттях, концепціях і моделях психології лідерства та командної взаємодії: теорії лідерства, стилі управління, моделі командного розвитку, механізми мотивації, стратегії управління конфліктами, підходи до профілактики вигорання. Викладач демонструє приклади практичного застосування теоретичних концепцій у реальних організаційних контекстах: корпоративне управління, розвиток команд, коучинг керівників, організаційні зміни, антикризове лідерство. Лекції супроводжуються візуальними матеріалами: схемами моделей лідерства, діаграмами стадій командного розвитку, алгоритмами управління конфліктами, інфографікою

щодо типологій команд, профілів емоційного інтелекту, моделей мотивації та енергетичного менеджменту. Активно використовуються мультимедійні презентації, короткі відеофрагменти реальних управлінських ситуацій і виступів лідерів, інтерактивні демонстрації психологічних технік, що підсилюють розуміння теоретичного матеріалу та забезпечують його зв'язок із практикою.

Практичні заняття мають діагностично-розвивальний характер і орієнтовані на безпосереднє оволодіння лідерськими та командними компетентностями в умовах навчальної групи. Застосовуються інтерактивні методи: моделювання управлінських ситуацій, аналіз реальних організаційних кейсів, розбір прикладів ефективного та неефективного лідерства. Відпрацьовуються практичні навички асертивної комунікації, надання конструктивного зворотного зв'язку, фасилітації групових обговорень, управління конфліктними ситуаціями, мотивації членів команди та прийняття рішень в умовах невизначеності. Використовуються рольові симуляції: моделювання ситуацій командної взаємодії, переговорного процесу, управління опором змінам, роботи з демотивованими або конфліктними членами команди. Здобувачі виконують психодіагностичні завдання — визначають власний лідерський стиль, мотиваційний профіль, рівень емоційного інтелекту та резильєнтності з подальшим рефлексивним аналізом результатів.

Широко застосовується проблемно-орієнтоване навчання: аналіз управлінських помилок і лідерських криз, розгляд складних командних ситуацій (конфлікти, вигорання, втрата довіри, опір змінам), розв'язання етичних дилем керівника, оцінювання ефективності різних стилів лідерства в конкретних організаційних умовах, побудова стратегій розвитку команди з обґрунтуванням управлінських рішень. Здобувачі освіти виконують індивідуальні та групові проекти: розробку програм розвитку лідерських компетентностей, складання портфолію лідера, аналіз та критичне оцінювання реальних управлінських кейсів, розробку стратегії формування ефективної команди для змодельованої організаційної ситуації.

Самостійна робота здобувачів включає опрацювання сучасних наукових джерел із психології лідерства, управління командою та організаційної психології; підготовку аналітичних есе та управлінських розробок; виконання завдань із самодіагностики лідерських якостей і командних ролей; проходження рефлексивного самоаналізу власного стилю взаємодії та управлінських установок; вивчення та критичне осмислення сучасних зарубіжних підходів до розвитку лідерства і командної ефективності; розробку інструментів оцінювання психологічного клімату, рівня мотивації та ознак вигорання для конкретних командних контекстів.

В умовах дистанційного навчання активно використовуються сучасні онлайн-технології. Лекції й практичні заняття проводяться на основі платформи Microsoft Teams. Ця платформа також використовується для проведення опитувань, тестів, обміну файлами та виконання індивідуальних завдань. Для швидкої комунікації застосовуються месенджери Telegram і Viber. Онлайн-опитування та самодіагностика здійснюються за допомогою Google Forms.

Онлайн-дошки (Miro, Google Jamboard) використовуються для візуалізації рефлексивних матеріалів, групових обговорень, створення інтелект-карт і схем особистісного розвитку.

Таким чином, методи навчання забезпечують поєднання теоретичного аналізу, практичного опрацювання психологічних технік, рефлексивного досвіду та інтерактивної взаємодії у цифровому середовищі, що відповідає змісту та завданням дисципліни «Психологія особистісного зростання».

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з навчальної дисципліни «Психологія лідерства та управління командою» включає поточне оцінювання (з тем, визначених для аудиторного обговорення і самостійного опрацювання).

Поточний контроль передбачає оцінювання:

результатів аналізу навчально-методичних і наукових матеріалів з теорії та практики соціально-психологічного тренінгу;

участі в дискусії під час лекційних і практичних занять;

підготовки виступу до занять із презентацією (чи без);

підготовки індивідуальних і групових завдань за вибором здобувачів вищої освіти.

Конкретні форми поточного контролю

Аналіз тренінгових кейсів — оцінювання здатності застосовувати теоретичні знання для розбору реальних організаційних ситуацій: вибір лідерського стилю відповідно до рівня зрілості команди, управління конфліктом між членами команди, реагування на опір змінам, вирішення етичних дилем керівника.

Підготовка та захист групових проєктів — розробка програми розвитку команди або стратегії лідерської поведінки для змодельованої організаційної ситуації з обґрунтуванням цілей, діагностичного підходу, послідовності заходів та інструментів оцінювання результатів.

Виконання діагностичних завдань — самодіагностика лідерського стилю, рівня емоційного інтелекту, резильєнтності та мотиваційного профілю; визначення командних ролей і зон професійного розвитку з подальшою рефлексивною інтерпретацією результатів.

Презентації з використанням мультимедійних засобів — представлення розробленої програми розвитку команди або лідерської стратегії, обґрунтування управлінських рішень, демонстрація практичних інструментів роботи з командою перед аудиторією..

Участь у дискусіях і дебатах — обговорення актуальних питань психології лідерства: ефективність різних стилів управління в сучасних організаціях, межі застосування маніпулятивного впливу, дилеми мотивації в умовах кризи, критерії оцінювання психологічного здоров'я команди.

Розробка практичних інструментів — створення діагностичних анкет оцінювання психологічного клімату та рівня вигорання команди, розробка чек-

листів лідерської поведінки, конструювання сценаріїв командоутворчих заходів, підготовка інструментів зворотного зв'язку для конкретних управлінських ситуацій.

Підсумковий контроль

Підсумковий контроль навчальної діяльності здобувачів здійснюється у формі екзамену, який включає:

теоретичний компонент — перевірку знання ключових концепцій, моделей і принципів психології лідерства та управління командою: теорії та стилі лідерства, психологічні механізми влади і впливу, моделі командного розвитку, теорії мотивації, стратегії управління конфліктами, феномен емоційного вигорання та підходи до його профілактики;

практичний компонент — демонстрацію вмінь аналізувати реальні управлінські ситуації та обґрунтовувати лідерські рішення; розробляти стратегії формування і розвитку ефективної команди; застосовувати інструменти мотивації, асертивної комунікації та конструктивного зворотного зв'язку; діагностувати ознаки вигорання і розробляти заходи психологічної підтримки команди в умовах організаційних викликів.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Бали за лекційні заняття враховують такі показники: враховують такі показники: активність участі здобувача у дискусіях щодо теоретичних засад і практичних аспектів психології лідерства та управління командою; самостійна підготовка виступів з тем, винесених на самостійне опрацювання (сучасні концепції лідерства, моделі командного розвитку, підходи до мотивації та профілактики вигорання); виконання завдань для самоперевірки з ключових понять і концепцій курсу; опрацювання додаткових наукових і методичних матеріалів з тематики дисципліни.

Бали на практичному занятті здобувачі вищої освіти отримують за: моделювання управлінських ситуацій і рольові симуляції лідерської поведінки із подальшим самоаналізом і груповим дебрифінгом; розробку та захист індивідуальних або групових проєктів програм розвитку команди чи лідерської стратегії з обґрунтуванням управлінських рішень; підготовку презентацій за обраними темами курсу; активність під час дискусій і виконання практичних завдань — аналіз управлінських кейсів, самодіагностика лідерського стилю та рівня емоційного інтелекту, рольові симуляції конфліктних і мотиваційних ситуацій, відпрацювання технік асертивної комунікації та зворотного зв'язку.

Бали за самостійну роботу враховують: виконання індивідуальних завдань — аналіз реальних організаційних ситуацій і лідерських рішень, розробка стратегій командного розвитку або програм профілактики вигорання; створення практичних інструментів керівника — анкет оцінювання психологічного клімату, чек-листів лідерської поведінки, діагностичних карт мотиваційного профілю команди; виконання тестових завдань для самоконтролю з теоретичного матеріалу курсу; підготовку есе або

рефлексивних записів щодо власного лідерського досвіду, аналізу управлінських спостережень, осмислення психологічних механізмів командної взаємодії; створення портфоліо лідера з виконаними завданнями, розробленими інструментами та рефлексивними нотатками щодо власного професійного розвитку.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання результатів роботи здобувачів освіти відбувається за **100 бальною шкалою**. Вага оцінки за кожен вид навчальної роботи та відповідну тему відображена у таблиці.

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «екзамен»

№	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Разом
теми											
Вид навчальної роботи											
Лекції											
Практичні заняття		7		7		7		7		7	35
Самостійна робота		6		6	6		6	6	5		35
Екзамен											30
Загальний бал											100

Критерії оцінювання результатів навчання

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за 100 бальною шкалою згідно наступних критеріїв:

«90-100 балів» – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей (в т. ч. у вигляді мультимедійних презентацій), глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.

«82-89 балів» – здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей (в т. ч. у вигляді мультимедійних презентацій), в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

«74-81 балів» – здобувач вищої освіти у переважній більшості володіє навчальним матеріалом, викладає його під час усних виступів та письмових

відповідей (в т. ч. у вигляді мультимедійних презентацій), в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому більшість обов'язкової літератури. Але при викладанні питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неточності та помилки.

«60-73 балів» – здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей (в т. ч. у вигляді мультимедійних презентацій), але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

«Менше 60 балів» – здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

Додаткові бали до поточного контролю здобувач освіти може отримати, пройшовши навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах предмету вивчення дисципліни протягом навчального семестру, взявши участь у науковому, освітньому чи прикладному проєкті, який відповідає предмету дисципліни чи підготувавши дайджест (добір уривків з різних джерел на певну тематику). У форматі дайджестів можна зробити системний аналіз будь-якого теоретичного положення, розкрити різні точки зору на будь-яку проблему, тему, питання і зробити узагальнювальні висновки:

2 бали – нараховується здобувачам освіти, які пройшли навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах предмету вивчення дисципліни впродовж навчального семестру.

2 бали – нараховується здобувачам освіти, які взяли участь у науковому, освітньому чи прикладному проєкті, який відповідає предмету дисципліни.

1 бал – нараховується здобувачам освіти, які підготували дайджест на певну тематику в межах вивчення дисципліни.

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно

60 – 63	Е	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНО-ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни використовується система інформаційних ресурсів: дидактичні, програмні, мережа Інтернет, бібліографічні, бібліотечні. Серед них інтернет-ресурси, періодичні видання, наукові праці професорсько-викладацького складу, тези та матеріали наукових конференцій.

Засоби унаочнення та взаємодії:

1. Мультимедійні презентації в програмах Microsoft Office Power Point, Canva.
2. Відеоматеріали з каналу Ютуб та публічні відеолекції в записі.
3. Роздавальні матеріали – табличні і схематичні основи, інфографіка тощо.
4. Засоби зворотного зв'язку – хмарний сервіс Microsoft Teams платформи Office 365, сайт для інтерактивних презентацій і голосування Mentimeter.
5. В умовах дистанційного навчання – застосунки платформи для відеоконференцій хмарного сервісу Microsoft Teams платформи Office 365, Навчально-інформаційний портал БІНПО, єдина освітньо-цифрова екосистема БІНПО.

Необхідне матеріально-технічне забезпечення з використанням технологій дистанційного навчання:

- мережа Інтернет, електронні пристрої, у т.ч. персональні.

12. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЯ ЛІДЕРСТВА ТА УПРАВЛІННЯ КОМАНДОЮ»

1. Розкрийте поняття «лідерство» у психологічній науці: генеза терміну, сучасні визначення та дискусійні аспекти.
2. Охарактеризуйте відмінність лідерства від керівництва та управління за критеріями джерела впливу, характеру взаємодії та психологічних механізмів.
3. Проаналізуйте теорію рис лідерства: ключові положення, переваги, обмеження та актуальність для сучасної практики.

4. Охарактеризуйте поведінкові теорії лідерства: стилі керівництва, їх психологічний зміст та організаційні наслідки.

5. Розкрийте ситуативний підхід до лідерства: рівні розвитку підлеглих і відповідні лідерські стратегії.

6. Проаналізуйте концепцію трансформаційного лідерства: чотири ключові компоненти та їх психологічне обґрунтування.

7. Охарактеризуйте служіннєве лідерство як сучасну концепцію: сутність, принципи та умови ефективного застосування.

8. Розкрийте поняття розподіленого лідерства: психологічні засади, переваги та виклики реалізації в командному контексті.

9. Проаналізуйте феномен неформального лідерства в організації: умови виникнення, психологічні механізми та вплив на командну динаміку.

10. Охарактеризуйте лідерство в умовах високої невизначеності та мінливості: нові вимоги до лідерських якостей і поведінки.

11. Розкрийте компетентнісний профіль сучасного лідера: когнітивні, емоційні, соціальні та вольові складові.

12. Проаналізуйте емоційний інтелект як ключову компетентність лідера: самоусвідомлення, саморегуляція, емпатія та соціальні навички.

13. Охарактеризуйте резильєнтність лідера: психологічні механізми, чинники розвитку та роль у збереженні ефективності в умовах стресу.

14. Розкрийте поняття психологічної стійкості лідера: стресостійкість, адаптивність та стратегії подолання труднощів.

15. Проаналізуйте автентичність як основу лідерської ідентичності: узгодженість цінностей, поведінки та самопрезентації.

16. Охарактеризуйте взаємозв'язок особистісних якостей лідера та ефективності команди: емпіричні дані та практичні імплікації.

17. Розкрийте класифікацію стилів лідерства: авторитарний, демократичний, ліберальний — психологічний зміст та умови доцільного застосування.

18. Проаналізуйте модель ситуативного лідерства: діагностика рівня зрілості підлеглих і вибір відповідної лідерської стратегії.

19. Охарактеризуйте адаптивне лідерство в умовах організаційних змін: гнучкість стилю, діагностика ситуації та вибір стратегії впливу.

20. Розкрийте гендерний аспект лідерства: стереотипи, реальні відмінності у лідерській поведінці та їх вплив на сприйняття лідера командою.

21. Охарактеризуйте джерела влади в організаційному контексті: нагородна, примусова, легітимна, експертна, референтна — психологічне підґрунтя кожного джерела.

22. Проаналізуйте психологічні механізми соціального впливу: переконання, навіювання, наслідування, маніпуляція — межі етичного застосування в лідерській практиці.

23. Розкрийте поняття авторитету лідера: складові, умови формування та психологічні чинники його підтримки і руйнування.

24. Охарактеризуйте довіру як фундамент лідерської взаємодії: психологічні детермінанти, рівні довіри та способи її відновлення після кризи.

25. Проаналізуйте деструктивні прояви лідерства: ознаки, організаційні наслідки та механізми профілактики.

26. Розкрийте відмінність команди від групи та робочого колективу за критеріями взаємозалежності, спільної мети та відповідальності.

27. Охарактеризуйте типологію команд: функціональні, міжфункціональні, самокеровані, віртуальні — специфіка та умови ефективності кожного типу.

28. Проаналізуйте структурні характеристики команди: рольовий розподіл, групові норми, статусна ієрархія та рівень згуртованості.

29. Розкрийте психологічні умови командної ефективності: спільна мета, взаємодоповнюваність компетентностей, відкрита комунікація, колективна відповідальність.

30. Охарактеризуйте концепцію психологічної безпеки команди: поняття, чинники формування та вплив на інноваційність і результативність.

31. Проаналізуйте стадії розвитку команди: формування, конфронтація, нормування, продуктивна робота, завершення — психологічний зміст і завдання лідера на кожній стадії.

32. Розкрийте технології командоутворення: цілі, формати, критерії ефективності; відмінність між розважальним і розвивальним командоутворенням.

33. Охарактеризуйте методи діагностики командної динаміки: оцінювання згуртованості, рольової структури та комунікативних патернів.

34. Проаналізуйте розвиток команди через навчання та зворотний зв'язок: взаємне наставництво, командна рефлексія, аналіз досвіду після завершення завдання.

35. Розкрийте специфіку управління віртуальними та розподіленими командами: психологічні виклики дистанційної взаємодії та інструменти їх подолання.

36. Охарактеризуйте асертивність як психологічну компетентність лідера: поняття, відмінність від агресивності та пасивності, компоненти асертивної поведінки.

37. Проаналізуйте техніки асертивної комунікації: «Я-висловлювання», техніка поетапного опису ситуації та бажаного результату — умови ефективного застосування.

38. Розкрийте активне слухання як інструмент лідера: рівні слухання, техніки перефразування, відображення емоцій, уточнення та резюмування.

39. Охарактеризуйте зворотний зв'язок у командній взаємодії: функції, принципи конструктивності, моделі описового зворотного зв'язку на основі ситуації, поведінки та наслідків.

40. Проаналізуйте публічну комунікацію лідера: структура переконливого виступу, управління аудиторією, робота із запереченнями та складними запитаннями.

41. Розкрийте психологічну природу організаційного конфлікту: функції, типологія за змістом, джерела виникнення в командній взаємодії.

42. Охарактеризуйте динаміку конфлікту: стадії розгортання, механізми ескалації та деескалації, точки втручання лідера.
43. Проаналізуйте стратегії поведінки в конфлікті: суперництво, співробітництво, компроміс, уникнення, пристосування — психологічне обґрунтування вибору стратегії залежно від ситуації.
44. Розкрийте роль лідера як посередника у конфлікті: принципи нейтральної позиції, техніки переговорного процесу, робота з інтересами сторін.
45. Охарактеризуйте профілактику деструктивних конфліктів у команді: культура психологічної безпеки, норми зворотного зв'язку, управління різноманіттям.
46. Проаналізуйте класичні теорії мотивації та їх актуальність для лідерської практики: ієрархічна модель потреб, двофакторна теорія, теорія набутих потреб.
47. Розкрийте теорію самодетермінації як сучасний підхід до мотивації: автономія, компетентність і зв'язок як базові психологічні потреби та їх значення для лідера.
48. Охарактеризуйте теорію очікувань у контексті мотивації команди: зусилля — результат — винагорода; практичні імплікації для управлінської діяльності.
49. Проаналізуйте індивідуальні відмінності в мотивації: діагностика мотиваційного профілю членів команди та диференційований підхід лідера.
50. Розкрийте практичні інструменти мотивації лідера: делегування повноважень, публічне визнання, збагачення змісту роботи, формування відчуття смислу.
51. Охарактеризуйте мотивацію команди в умовах невизначеності та кризи: психологічні механізми підтримки залученості та збереження продуктивності.
52. Розкрийте поняття емоційного вигорання: тривимірна модель (емоційне виснаження, деперсоналізація, редукція особистих досягнень), специфічні чинники ризику в лідерській діяльності.
53. Проаналізуйте методи діагностики вигорання: виявлення ранніх ознак у себе та членів команди; відмінність між втомою, вигоранням і депресією.
54. Охарактеризуйте енергетичний менеджмент лідера: управління власним ресурсом у фізичному, емоційному, ментальному та ціннісному вимірах.
55. Розкрийте стратегії профілактики вигорання лідера: встановлення психологічних меж, відновлювальні практики, психологічне відсторонення від роботи у позаробочий час.
56. Проаналізуйте культуру організаційного благополуччя як відповідальність лідера: умови збереження ресурсності команди та психологічна підтримка в умовах тривалого стресу.
57. Охарактеризуйте психологічні механізми опору змінам у команді: причини, форми прояву та стратегії лідера щодо їх подолання.

58. Розкрийте роль довіри у формуванні ефективної командної культури: умови її розвитку, чинники руйнування та механізми відновлення.

59. Проаналізуйте взаємозв'язок між стилем лідерства та психологічним кліматом команди: емпіричні дані та управлінські висновки.

60. Охарактеризуйте лідерство як чинник психологічного благополуччя членів команди: механізми впливу лідерської поведінки на задоволеність, мотивацію та ресурсність підлеглих.

13. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні

1. Іцхак Адізес «Командне лідерство. Як керувати сильними менеджерами. «Наш формат», 2019. 304 с.

2. Кифяк В. Інструменти командоутворення. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т імені Юрія Федьковича, 2022. 165 с.

3. Костишин Н. С. Психологічні особливості лідера нового покоління, згенеровані за екстремальних умов. Суспільство в умовах емерджентного розвитку : моногр. / за ред. канд. екон. наук, доц. Н. Є. Кульчицької. Чортків : ЗУНУ. 2023. 364 с.

4. Лідерство та комунікації в організації : навчальний посібник / упорядники: Н. Я. Михаліцька, М. Р. Яцик. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 512 с.

5. Лук'янчук О. М. Лідерство та робота в команді: конспект лекцій, Одеса: Державний університет «Одеська політехніка», 2022. 229 с.

6. Нестуля О. О., Нестуля С. І., Кононець Н. В. Основи лідерства: електронний посіб. Полтава: ПУЕТ, 2018. 241 с.

7. Освітнє лідерство: від теорії до практики : монографія / авт. кол.; за наук. ред. В. Р. Міляєвої ; Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ; Кривий Ріг: Вид. Р. А. Козлов, 2021. 296 с.

8. Психологічні засади лідерства в системі стратегічних комунікацій: навч. посіб. / Н. Г. Іванова, О. О. Паливода, Ю. І. Андрусишин та ін. Київ: НА СБУ, 2022. 120 с.

9. Романовський О. Г., Пономарьов О. С., Гура Т. В., Книш А. Є., Бондаренко В. В. Психологія управлінської діяльності лідера: навч. посіб. Харків: ХПІ, 2017. 100 с.

10. Романовський О. Г., Шаполова В. В., Квасник О. В., Гура Т. В. Психологія тимблдингу: навч. посіб. Харків: «Друкарня Мадрид», 2017. 92 с.

11. Федулова С.О. Сучасні стратегії лідерства: міжнародний аспект : навч. по-сіб. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2023. 80 с.

Допоміжні

1. Антонюк Р. Особиста ефективність як основа лідерської продуктивності керівника організації. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Екологія. Публічне управління та адміністрування»*. 2023. Вип. 3. С. 11–21.
2. Вербовська Л. С., Боднар Г. Ф., Микитюк Н. Є. Технології лідерства в організації: конспект лекцій. Івано-Франківськ: «ІФНТУНГ», 2021. 80 с.
3. Гринько Т. В., Гвініашвілі Т. З., Загинайло В. А. Роль лідерства та комунікацій у забезпеченні розвитку сучасних підприємницьких структур. *БІЗНЕСІНФОРМ*. 2022. № 5. С. 75–83.
4. Каламан О. Б., Пурцхванідзе О. В. Трансформаційне лідерство: оптимальний стиль роботи команди в публічній сфері. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 1. С. 109–114.
5. Ключко А.О. Психологія розвитку інноваційних стилів управління у менеджерів освітніх організацій : монографія. Біла Церква, 2021. 300 с.
6. Книш А. Є. Емоційний інтелект лідера у сфері бізнесу : навчальний посібник / за заг. ред. О. Г. Романовського, С. В. Калашникової. Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. 40 с.
7. Кожушко Л. Ф., Пахаренко О. В. Лідерство та управління командою: метод. вказівки. Рівне: НУВГП, 2022. 52 с.
8. Лідерство та команда в публічному управлінні: конспект лекцій / укл.: К. В. Таранюк, Я. В. Кобушко. Суми: Сумський державний університет, 2020. 175 с.
9. Мошонська Д. Стрес в умовах війни та можливі шляхи його опанування. *Scientific Collection «InterConf»*. 2023. № 158. С. 189–192.
10. Обов'язкові складові особистості харизматичного лідера як запорука його успіху. О. Романовський та ін. *Лідер. Еліта. Суспільство*. 2017. №1. С. 60–73.
11. Фроленкова Н.А. Комунікативна компетентність лідера в управлінні командою та кадровому менеджменті. *Вісник НУВГП. Серія «Економічні науки»*. 2023. Вип. 2(102). С. 349–358.

Інформаційні ресурси

1. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. URL: <https://dnpb.gov.ua>
2. Електронна бібліотека НАПН України: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. URL: <https://lib.iitta.gov.ua>
3. Закон України «Про вищу освіту»: [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
4. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. URL: www.mon.gov.ua
5. Навчально-інформаційний портал БІНПО: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. URL: <https://binpo.com.ua>

